

Nr 117.

Av herrar **Jönsson** och **Linders**, om ökat anslag till uppehållande av Sveriges utsädesförenings praktiskt vetenskapliga verksamhet m. m.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under nionde huvudtiteln, punkt 70, föreslagit riksdagen att för budgetåret 1928—1929 anvisa såsom särskilda *extra anslag dels* till uppehållande av Sveriges utsädesförenings praktiskt vetenskapliga verksamhet samt för ledning av och samarbete med föreningens filialer kr. 125,150: —, *dels ock* till uppehållande av verksamheten vid föreningens filialer vid Ultuna i Östergötland, Kalmar län, Västergötland, Värmland, Västernorrland och Jämtland samt i Luleå kr. 99,700 eller sålunda tillhoppa kr. 224,850: —. Då det sålunda föreslagna anslaget, i vad det gäller föreningens huvudanstalt — liksom också ifråga om slutsumman —, väsentligt understiger vad föreningen i sin framställning till Kungl. Maj:t begärt samt jämväl är avsevärt lägre än vad kungl. lantbruksstyrelsen i sitt yttrande över föreningens ansökan föreslagit, anse vi oss böra föreslå riksdagen att bevilja viss höjning av ifrågavarande anslag.

Av i statsverkspropositionen intagna uppgifter rörande anslaget till föreningen framgår bl. a., att föreningen i sin till Kungl. Maj:t ingivna underdåniga ansökan gjort framställning om att för budgetåret 1928—1929 erhålla ett statsunderstöd av tillhoppa kr. 252,510: —, därav till huvudanstalten m. m. kr. 152,800: — och till filialerna kr. 99,710: —. Kungl. lantbruksstyrelsen har i sitt över ansökan avgivna yttrande föreslagit ett anslag av kr. 233,700: —, därav kr. 134,000: — till huvudanstalten m. m. och kr. 99,700 till filialerna, medan Kungl. Maj:t, såsom redan nämnts, föreslagit anslaget i sin helhet till kr. 224,850: —, därav 125,150 till huvudanstalten m. m. och 99,700 till filialerna.

Den sålunda gjorda jämförelsen visar, att, oavsett en avrundning nedåt, ingen ändring föreslagits i det av föreningen begärda anslaget till filialerna, medan däremot kungl. lantbruksstyrelsens förslag innebär en minskning av kr. 18,800: — i det för huvudanstalten begärda beloppet och Kungl. Maj:ts förslag en nedsättning av kr. 27,760: —. Skillnaden mellan lantbruksstyrelsens och Kungl. Maj:ts i propositionen framlagda förslag uppgår sålunda till kr. 8,850: —. Vid en närmare granskning visar sig denna skillnad, såsom av bil. 1 framgår, hava uppkommit huvudsakligen genom olikhet i beräkningen av tjänstemännens löner, inklusive vissa ålderstillägg, och dyrtidstillägg därå, medel för kemiska avdelningen och pensionsfyllnad för en av föreningens förutvarande tjänstemän.

Såsom av uppgifterna i statsverkspropositionen framgår, överstiger det av

föreningen för kommande budgetår begärda anslaget avsevärt det av riksdagen för innevarande år beviljade. Orsaken härtill är huvudsakligen den att föreningens styrelse — liksom föregående år — på angivna grunder ansett sig böra göra framställning om medel för genomförandet av en reglering av lönerna för tjänstemännen vid huvudanstalten på Svalöf. Ifråga om den sålunda redan tidigare ifrågasatta löneregleringen anförde kungl. lantbruksstyrelsen i sitt yttrande över föreningens ansökan för budgetåret 1927—1928 — efter att ha omnämnt, att vissa av tjänstemännen åtnjöte förmåner i form av låga hyror — bl. a., att »med ett slutligt ställningstagande till frågan om dessa avdelningsföreståndares löner borde anstå till dess att, i den mån så ske kan, förhållandena vid Svalöf ordnats så, att alla med tjänsten förenade förmåner blivit så fast bestämda, att deras värde kan med någon grad av säkerhet beräknas vid lönens fastställande». I enlighet med denna sin uppfattning avstyrkte också kungl. lantbruksstyrelsen den begärda löneregleringen, och i statsverksproposition för sagda budgetår beräknades icke heller några medel för ändamålet.

Med anledning av förenämnda yttrande och med hänsyn jämväl till nödvändigheten att bereda vissa tjänstemän bostäder i huvudanstaltens omedelbara närhet vidtog utsädesföreningen, såsom av dess ansökan framgår, en del åtgärder för att ordna bostadsfrågan för vissa tjänstemän. Samtidigt föreslog föreningens styrelse, i samband med den förnyade framställningen om beviljande av medel till lönereglering för tjänstemännen på Svalöf, en avsevärd höjning av hyresbeloppen för de lägenheter, som föreningen äger eller disponerar och som de av löneregleringen berörda tjänstemännen inneha. Självfallet var det styrelsens mening, att denna förhöjning av hyrorna icke skulle äga rum förrän i samband med löneregleringen.

I och med genomförandet av dessa i korthet berörda åtgärder skulle enligt föreningens uppfattning förut nämnda hinder för genomförandet av en lönereglering vara undanröjt. Kungl. lantbruksstyrelsen har också, såvitt föreningens avdelningsföreståndare angår, anslutit sig till föreningens uppfattning och för dessa tjänstemän föreslagit en reglering av lönerna. I samband härmed har jämväl föreslagits en höjning av de till föreningens sekreterare och ekonomichef, utöver hans lön som förste assistent, utgående arvodet. Statskontoret har på angivna grunder avstyrkt löneregleringen för avdelningsföreståndarna men föreslagit en höjning av sist nämnda arvode med 500 kronor, och departementschefen har helt anslutit sig till statskontorets uttalande och förslag i denna del.

Den av lantbruksstyrelsen föreslagna löneregleringen för avdelningsföreståndarna innebär, såsom av dess yttrande framgår, en höjning av lönerna för fyra befattningshavare med för vardera 700 kronor, sålunda 2,800 kronor jämte 25 % dyrtidstillägg därpå, tillhoppa 3,500 kronor. På grund av den förut omnämnda föreslagna höjningen av hyrorna för tre avdelningsföreståndare med sammanlagt 2,000 kronor skulle emellertid den reella ökningen inskränka sig

till 1,500 kronor. Härtill kommer förut nämnda höjning i sekreterarens arvode med 1,000 kronor jämte dyrtidstillägg därå.

Det av lantbruksstyrelsen framlagda förslaget till lönereglering tillmötesgår föreningens framställning blott ifråga om en del befattningshavare och för dessa endast i viss mån. Kungl. statskontoret har emellertid icke heller ansett sig kunna tillstyrka detta starkt modifierade förslag. Som skäl härför anföres bl. a., att detsamma icke syntes böra genomföras utan att samtidigt en reglering av hyrorna för ifrågavarande befattningshavare vidtages. Vad härmed åsyftas är svårt att förstå, då, som förut nämnts, en sådan hyresreglering redan föreslagits. Och gent emot statskontorets andra erinran, att någon hänsyn i detta förslag icke tagits till de pensionsavgifter, som betalas av de befattningshavare i statens tjänst, med vilka lantbruksstyrelsen ansett sig böra jämnställa avdelningsföreståndarna, må påpekas, att föreningens tjänstemän, såsom varande delaktiga i statens pensionsanstalt, dit erlægga föreskrivna avgifter.

I sin skrivelse till Kungl. Maj:t har föreningen närmare motiverat den föreslagna löneregleringen och, enligt vårt förmenande, för densamma åberopat tungt vägande skäl. Då dessa skäl med ännu större styrka kunna åberopas för det av lantbruksstyrelsen framlagda modifierade förslaget, anse vi oss på mycket goda grunder kunna föreslå riksdagen att bifalla detsamma. Den direkta reella vinsten härav blir visserligen för flertalet av de berörda tjänstemännen med hänsyn till ökade hyresbelopp obetydlig, men förslagets genomförande skulle dock för samtliga innebära någon höjning och en viss ökad trygghet, bl. a. däri-genom att därmed komme att följa en höjning av pensionsunderlaget för tjänsterna ifråga. Och härmed skulle ju, åtminstone i någon mån, syftet med den begärda löneregleringen vara vunnet.

I det till föreningens ansökan fogade statförslaget — liksom i de speciella förslagen till lönestat — har bl. a. också upptagits medel för beviljande av under året nytillkomna intjänade ålderstillägg, tillsammans för tre tjänstemän 900 kronor jämte dyrtidstillägg därå, efter 25 % 225 kronor, sålunda tillhoppa 1,125 kronor. Kungl. lantbruksstyrelsen har i sitt yttrande tillstyrkt beviljande av härför erforderliga medel, varemot departementschefen, som ifråga om lönestaten vid sina beräkningar synes ha utgått från det för innevarande budgetår uppgjorda förslaget, icke tagit hänsyn till nämnda förhållande. Medlen ifråga hava sålunda icke heller upptagits i propositionens utgiftsberäkning. Då ifrågavarande befattningshavare enligt den av lantbruksstyrelsen fastställda regleringen av tjänsterna hos föreningen äro berättigade att erhålla nämnda ålderstillägg och då jämväl dyrtidstillägg här utgå å desamma, få vi föreslå att för ändamålet erforderliga medel, 1,125 kronor, beviljas.

På grund av den under senaste tiden starkt ökade omfattningen av arbetena å kemiska avdelningen har föreningen begärt en ökning av de för densamma beräknade medlen med 1,500 kronor. Lantbruksstyrelsen har tillstyrkt beviljan-

det jämväl av detta belopp, men har Kungl. Maj:t, i enlighet med statskontorets avstyrkande yttrande, i propositionen icke beräknat medel för ändamålet.

Från föreningens sida har framhållits, att ifrågavarande arbeten och undersökningar äro mycket betydelsefulla, bl. a. för de pågående arbetena med förbättring av kvaliteten hos vissa sädesslag. Enligt uppgift hava också arbetena på avdelningen under senaste tiden pågått i starkt ökad omfattning. Sålunda har under år 1927 utförts följande antal analyser: kvävebestämningar i vete- och kornkärna samt i veteblad 1,224; sockerbestämningar (för köldresistensundersökning) i vete-, råg- och rapsblad c:a 3,300; torrsubstansbestämningar av vete- och kornkärna samt av vete-, råg-, korn- och rapsblad 1,680.

Då arbetena på ifrågavarande avdelning jämväl under kommande år enligt uppgift för att fylla sitt ändamål behöva fortgå i minst lika stor omfattning som sistförflutna år (1927) och då det otvivelaktigt vore till avsevärd olägenhet om en inskränkning måste ske till följd av brist på tillgängliga medel, vilja vi föreslå, att den begärda höjningen av medel för sagda avdelning, 1,500 kronor, beviljas.

I sin ansökan har föreningen bl. a. också gjort framställning om ett belopp av 1,300 kronor att utgå som pensionsfyllnad till förre avdelningsföreståndaren, fil. dr H. Tedin. Lantbruksstyrelsen har, under framhållande av den stora betydelse Tedins arbete haft för landets jordbruk och med påpekande av att det begärda beloppet — om hänsyn tages jämväl till å pensionerna utgående förhöjning och dyrtidstillägg — endast motsvarade c:a $\frac{2}{3}$ av vad Tedin gått förlustig genom att han icke kunnat inbetala retroaktiv avgift, tillstyrkt beviljandet av det begärda beloppet. Statskontoret har däremot med hänsyn till befarade konsekvenser avstyrkt föreningens framställning i denna del, och Kungl. Maj:t har anslutit sig till detta yrkande.

För vår del finna vi det föreslagna pensionstillägget till dr Tedin synnerligen väl motiverat och behjärtansvärt. Genom sitt förädlingsarbete har Tedin frambringat ett flertal nya sorter, vilka i hög grad bidragit till att höja jordbrukets avkastning. Han har dessutom — ehuru detta måhända ej så mycket framträtt utåt — genom sitt arbete och sin rådgivande verksamhet i betydande mån bidragit till Svalöfsanstaltens utveckling fram mot den erkänt höga ståndpunkt, som den för närvarande intager. Tydligen har han genom sitt arbete också i hög grad bidragit till att öka möjligheterna för erhållande av den — i förhållande till tidigare år — jämförelsevis höga ersättning för de överlätna stammarna, som nu utgår.

Då dr Tedin på grund av bl. a. låg avlöning under större delen av sin tjänstetid och proportionsvis mycket lågt dyrtidstillägg under kristiden icke haft möjlighet att erlægga den för erhållande av full pension erforderliga engångsavgiften, synes det vara rimligt och riktigt, att föreningen beredes möjlighet att lämna honom den ifrågasatta pensionsfyllnaden. Ett beviljande härav torde enligt vårt förmenande icke behöva medföra av statskontoret befarade

konsekvenser. Någon med Tedins befattning jämförlig sådan, för vilken motsvarande fyllnad skulle kunna begäras, torde icke förefinnas. Och dessutom bör bemärkas, att utgiften ifråga, därest föreningens inkomster tänkas proportionellt fördelade på utgifterna, blott till en del bestrides med statsmedel. Med hänsyn till dessa omständigheter tveka vi sålunda ej att livligt förorda beviljandet av medel för ifrågavarande ändamål.

Utom i nu berörda avseenden skiljer sig lantbruksstyrelsens förslag från Kungl. Maj:ts därigenom att i det förra dels — såsom en konsekvens av förslaget om lönerreglering — föreningens andel i tjänstemännens pensionsavgifter är upptaget med ett från 1,730 till 2,100 kronor höjt belopp, dels posten diverse utgifter upptagits till kr. 1,712:50 eller kr. 292:50 högre än i propositionen. Vi vilja föreslå, att riksdagen även ifråga om dessa poster beslutar i enlighet med lantbruksstyrelsens förslag.

Slutligen må ifråga om de beräknade inkomsterna påpekas, att hyrorna av såväl lantbruksstyrelsen som statskontoret och Kungl. Maj:t beräknats till 6,200 kronor. Det sålunda förhöjda och beräknade beloppet skulle mellertid enligt föreningens och lantbruksstyrelsens mening kunna påräknas endast under den förutsättningen att den föreslagna lönerregleringen genomföres. Skulle så icke bli fallet måste — såvitt ej respektive tjänstemäns ställning skall försämrans — hyresinkomsterna beräknas 2,000 kronor lägre och statsunderstödet i motsvarande grad höjas.

Med stöd av det anförda få vi sålunda hemställa,

att riksdagen måtte för budgetåret 1928—1929 anvisa såsom särskilda *extra anslag*

dels till uppehållande av Sveriges utsädesförenings praktiskt vetenskapliga verksamhet samt för ledning av och samarbete med föreningens filialer 134,000 kronor,

dels ock till uppehållande av verksamheten vid föreningens filialer vid Ultuna i Östergötland, Kalmar län, Västergötland, Värmland, Västernorrland och Jämtland samt i Luleå kr. 99,700: — eller sålunda tillhoppa kr. 233,700: —.

Stockholm den 20 januari 1928.

Jöns Jönsson.

Sven Linders.

Bilaga 1.

Uppgifter, utvisande av lantbruksstyrelsen men icke av Kungl. Maj:t beräknade utgifter för Sveriges utsädesförening under budgetåret 1928—1929.

Löneförhöjning till 4 avdelningsföreståndare à 700 kr.	2,800: —	
Dyrtidstillägg härå	700: —	3,500: —
Skillnad i arvode till sekreteraren m. m.	500: —	
Dyrtidstillägg å av lantbruksstyrelsen föreslaget arvode	250: —	750: —
Ålderstillägg (500+250+150)	900: —	
Dyrtidstillägg härå	225: —	1,125: —
Ökade medel till kemiska avdelningen		1,500: —
Ökning i föreningens andel av pensionsavgifter för tjänstemännen		370: —
Pensionsfyllnad för dr H. Tedin		1,300: —
Diverse utgifter, ökning		292: 50
Tillkommer för avrundning i beräknat dyrtidstillägg i staten för 1927		
—1928		12: 50
		<u>Kronor 8,850: —</u>

Anmärkning. Den sålunda förefintliga skillnaden i det föreslagna statsunderstödet torde i varje fall genom nedan nämnda ändringar av i proposition upptagna utgifts- och inkomstposter rätteligen böra nedgå med följande belopp:

Intjänade ålderstillägg	900: —	
Dyrtidstillägg härå	225: —	
» å det av K. Maj:t föreslagna arvodet till sekreteraren m. m.....	125: —	
Av statskontoret och departementschefen, därest ej löne-reglering sker, för högt beräknade hyror, vilket medför ett ökat behov av statsmedel med	2,000: —	3,250: —
		<u>Återstående skillnad Kronor 5,600: —</u>

Ett bifall till motionen skulle sålunda med hänsyn till nämnda omständigheter i realiteten endast innebära en höjning av det i statsverkspropositionen föreslagna beloppet med 5,600 kronor.